

รายงานสถานการณ์

เขื่อนสาละวินในพม่า

Current Status of Dam Projects on the Salween River

เครือข่ายสาละวินวอชต์ | Salween Watch Coalition | มีนาคม 2559 | March 2016

แม่น้ำสาละวิน สายน้ำที่ส่วนใหญ่ของลำน้ำยังคงไหลอย่างอิสระจากต้นกำเนิดที่เทือกเขาหิมาลัยสู่ทิเบต และมณฑลยูนนานของจีน สาละวินไหลขนานกับแม่น้ำโขงและแม่น้ำแยงซีเกียง ในบริเวณ “สามแม่น้ำไหลเคียง” ซึ่งยูเนสโกประกาศให้เป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ จากนั้นสาละวินไหลข้ามพรมแดนเข้าสู่ทางตอนเหนือของรัฐฉาน พม่า ผ่านใจกลางของรัฐฉานลงสู่รัฐคะยาหรือคะเรนนี้ ไหลเป็นเส้นพรมแดนระหว่างรัฐกะเหรี่ยงและอำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากนั้นไหลกลับเข้าพม่าลงสู่รัฐมอญ และไหลออกทะเลที่เมืองเมะล่ำไยหรือมะละแหม่ง รัฐมอญ รวมความยาวทั้งสิ้น 2,800 กิโลเมตร

สาละวิน คือสายน้ำอันเป็นบ้านของชาติพันธุ์ต่างๆ มากมาย และยังเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีระบบนิเวศที่สลับซับซ้อนที่ยังถูกมนุษย์รบกวนน้อย หากเทียบกับแม่น้ำหลักสายอื่น ๆ

Much of the mighty Salween River continues to flow freely. Beginning in the Tibetan Himalayan Mountain Range, the river meanders through China’s Yunnan Province where it runs parallel to the Mekong and Yangtze Rivers, forming the *Three Parallel Rivers of Yunnan Protected Areas*, a UNESCO World Heritage site. It then flows across the Burma (Myanmar) border into Shan State, and on into Kayah (Karenni) State, forming the border between Burma, in Karen State, and Thailand, in the Mae Sariang and Sob Moei Districts of Mae Hong Son, before flowing into Mon State and emptying into the sea at Moulmein. The entire length of the river is 2,800 kilometers.

The Salween River is home to a large number of diverse ethnic groups and is a rich hub of natural resources. It is a highly complex ecosystem, teeming with life. Unlike other major rivers around the world, the Salween remains largely untouched by man-made developments.

หลายทศวรรษที่ผ่านมา มีความพยายามที่จะสร้างเขื่อนเพื่อผลิตไฟฟ้าบนแม่น้ำสาละวินตลอดลุ่มน้ำ แต่ในพม่านั้นกลับมีการคัดค้านมาโดยตลอดเนื่องจากการสู้รบระหว่างกองกำลังชาติพันธุ์กับกองทัพพม่า และผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

ต้นเดือนมีนาคม 2559 หนังสือพิมพ์เมียนมาร์ไทมส์ลงข่าวว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานในรัฐบาลทหารของไทย ได้เยือนพม่าและหารือกับรัฐบาลพม่าในการสร้างความร่วมมือด้านพลังงานและพัฒนาโครงการเขื่อนเมืองโต้นในรัฐฉาน ซึ่งจะมีกำลังผลิตเป็นสิบเท่าของเขื่อนภูมิพล

รายงานชิ้นนี้รวบรวมสถานการณ์ล่าสุดของโครงการพัฒนาบนแม่น้ำสาละวินในพม่าเท่าที่ข้อมูลสามารถสืบค้นได้ดังนี้

In the past several decades however efforts have been made to develop hydropower projects along the entire length of the Salween River in Burma. The proposed projects have faced strong opposition as result of their expected impacts on human rights and the environment, as well as on-going armed conflict between Burmese security forces and ethnic groups along the River.

The *Myanmar Times* reported that in early March 2016, the Minister of Energy from the Thai military regime visited the country to talk with the Government of Burma about cooperation on energy production and the development of the Mong Ton Dam in Shan State. The vast dam project will have ten times the capacity of Bhumipol Dam in Thailand.

The following report provides the latest updates of the hydropower projects proposed for development on the Salween River and its tributaries:

ตารางสรุปข้อมูลเขื่อนบนแม่น้ำสาละวินในพม่าและพรมแดนไทย-พม่า Dam projects on the Salween River in Burma and along the Thailand-Burma border			
ชื่อโครงการ Project	กำลังผลิตติดตั้ง (เมกะวัตต์) Installed capacity (megawatt)	ผู้ลงทุน Investor	สถานะของโครงการ Project status
1. เขื่อนฮัตจี Hat Gyi Dam Project	1,360 MW	กฟผ. อินเตอร์เนชั่นแนล, กระทรวงพลังงานไฟฟ้า (พม่า), Sinohydro (จีน), International Group of Entrepreneurs Co. (พม่า) ----- EGAT International Co., Ministry of Electric Power (Burma), Sinohydro, International Group of Entrepreneurs Co., EGATi	EIA แล้วเสร็จ การศึกษาผลกระทบเพิ่มเติมแล้วเสร็จ (ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี) An additional Environmental Impact Assessment has been completed (at the order of the Thai Office of the Prime Minister)
2. เขื่อนสาละวินชายแดนไทย-พม่า (เจ็อนดา-กวิน) Thailand-Burma Border Dam (Dagwin)	729 MW	กฟผ. ----- EGAT	ศึกษาความเป็นไปได้ Feasibility Study
3. เขื่อนสาละวินชายแดนไทย-พม่า (เจ็อนเว่ยจี) Thailand-Burma Border Dam (Wei Gyi)	4,540 MW	กฟผ. ----- EGAT	ศึกษาความเป็นไปได้ Feasibility Study
4. เขื่อนยวาทิต Ywathit Dam	4,500 MW	China Datang Corporation, United Hydropower Developing Co., Shwe Taung Hydropower Co. Ltd.	MoU เพื่อศึกษาโครงการ MoU signed in 2010

ชื่อโครงการ Project	กำลังผลิตติดตั้ง (เมกะวัตต์) Installed capacity (megawatt)	ผู้ลงทุน Investor	สถานะของโครงการ Project status
5. เขื่อนเมืองโต้ง (มายตง) เดิมเรียกเขื่อนท่าซาง Mong Ton Dam (Mai Tong), formerly known as Tasang Dam	7,110 MW	China Three Gorges, Sinohydro, China Southern Power Grid, International Group of Entrepreneurs, กฟผ.อินเตอร์เนชันแนล ----- China Three Gorges, Sinohydro, China Southern Powergrid, International Group of Entrepreneurs, EGATi	ทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม EHIA โดยบริษัทที่ปรึกษาออสเตรเลีย Snowy Mountain Engineering Corporation EHIA conducted by Snowy Mountain Engineering Corporation
6. เขื่อนหนองผา Nongpha Dam	1,200 MW	Hydrochina, IGE, กระทรวงพลังงานไฟฟ้า (พม่า) ----- Hydrochina, IGE, Ministry of Electricity Power	MoU เพื่อพัฒนาโครงการ ----- MoU in 2010
7. เขื่อนกุนไหลง Kunlong Dam	1,400 MW	กระทรวงพลังงานไฟฟ้า (พม่า), Hanergy Holding Group, Asia World (Gold water Resources) ----- Ministry of Electric Power (Burma), Hanergy Holding Group, Asia World (Gold Water Resources), Ministry of Electric Power (Burma)	การศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น โดย Hydro China ----- Preliminary feasibility study by Hydro China

1. โครงการเขื่อนอัตจี

ตั้งอยู่ระยะทางจากชายแดนไทยประมาณ 47 กิโลเมตร ตามลำน้ำสาละวิน จากบ้านสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มูลค่าก่อสร้างโครงการประมาณ 1 แสนล้านบาท

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้ว่าจ้างให้ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม โครงการไฟฟ้าพลังน้ำอัตจี ชายแดนไทย-พม่า โดยได้จัดประชุมเพื่อนำเสนอรายงานที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในวันที่ 18 ธันวาคม 2558 อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของรายงานโดยละเอียดยังไม่ได้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะและชุมชนที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง โดยเฉพาะผลกระทบต่อระบบนิเวศ การไหลของน้ำ การอพยพของปลา

ก่อนหน้านี้ได้มีข้อสังเกตว่าการศึกษาดังกล่าวของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการศึกษาที่รวบรัด และพยายามทำให้จำนวนผู้ได้รับผลกระทบเหลือน้อยที่สุด โดยเอกสารประกอบการประชุมในเดือนธันวาคม 2556 ระบุว่าโครงการเขื่อนอัตจีมีครัวเรือนที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนระดับสูงเพียง 1 ครัวเรือน และเสี่ยงปานกลางเพียง 33 ครัวเรือน ในหมู่บ้านริมแม่น้ำ

1. Hat Gyi Dam Project

The Hat Gyi Dam would be situated about 47 kilometers downstream from the Thai border along the Salween River in Ban Sob Moei, Sob Moei District, Mae Hong Son. The 1,360 megawatt project will cost around 3 billion USD. The Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT) has commissioned the Chula Unisearch, at Chulalongkorn University to conduct an additional Environmental Impact Assessment of the Hat Gyi hydropower project, due to a suggestion made by the Thai Prime Minister's Office in 2010. A meeting was held on December 18, 2015 to present the findings of the report in Mae Sariang District, Mae Hong Son. However the full version of the report has not been disclosed to public. Affected communities are particularly concerned about the project's transboundary impacts, including impacts on the river's ecosystem, hydrology and critical fish migration.

There is concern that the study by Chulalongkorn University was done in haste and is an attempt by EGAT to minimize the number of affected people, on paper, as much as possible. The report indicates that the Hat Gyi Dam Project will only affect a handful of families in three villages located by the Salween River including Ban Sob Moei and Ban Mae Sam Laeb, in Sob Moei District and Ban Tha Ta Fang, in Mae Sariang District.

The dam is located in Karen State; an area that has seen many years of armed conflict. According to EGAT's study report, in Karen State, there would only be 13

สาละวิน 3 แห่ง ได้แก่ บ้านสบเมย บ้านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย และบ้านท่าต่าฝิ่ง อำเภอแม่สะเรียง

เนื่องจากเขื่อนนี้ตั้งอยู่ในรัฐกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังมีการสู้รบ รายงานการศึกษาของ กฟผ. ระบุว่ามิชชันนารีในรัฐกะเหรี่ยงจะได้รับผลกระทบ 13 หมู่บ้าน และต้องอพยพ 21 ครอบครัว อย่างไรก็ตาม กลุ่มลี้ภัยแควดล้อมกะเหรี่ยง Karen Rivers Watch ระบุว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบ ๆ หัวงานเขื่อนส่วนใหญ่ได้อพยพหนีภัยความตายมายังชายแดนประเทศไทย เนื่องจากภัยสงคราม และอาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดตาก

สถานการณ์พื้นที่เขื่อนฮัตจีเมื่อในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม 2558 มีรายงานจากกลุ่มลี้ภัยแควดล้อมกะเหรี่ยงว่าได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กองกำลังกะเหรี่ยง KNU กองพล 5 เขตมือตรอ รัฐกะเหรี่ยง รายงานว่าตั้งแต่ช่วงเดือนเมษายน กองกำลังฝ่ายรัฐบาลพม่า 4 กองพัน ซึ่งประกอบด้วย กองกำลังป้องกันชายแดน (BGF) กองพัน 1013 และ 1014 สนธิกำลังกับกองพันเคลื่อนที่เร็วของกองทัพพม่า (LIB) กองพัน 210 กับ 205 ปฏิบัติการเข้าโจมตีพื้นที่ตำบลแม่ปริและตำบลทีตะดอท่า ในพื้นที่อำเภอปือไล่ เขตมือตรอ กองกำลังร่วมชุดนี้ได้เข้าควบคุมพื้นที่ซึ่งทำให้เกิดการปะทะกับกองกำลัง KNU ส่งผลให้ KNU ต้องสูญเสียพื้นที่ควบคุมบางส่วน ปฏิบัติการของกองกำลังฝ่ายรัฐบาลพม่าส่งผลให้ผู้นำชุมชนหลายคนถูกไล่ออกจากหมู่บ้าน มีการจับกุมชาวบ้านในพื้นที่ไว้ และมีชาวบ้านถูกฆ่าอย่างน้อย 1 คน (เป็นกำนันตำบลทีตะดอท่า) รวมถึงมีการปิดด่านริมน้ำสาละวินทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ไม่สามารถเดินทางไปมายังเขตเมืองได้ (ด่านตรวจริมแม่น้ำสาละวินที่เป็นจุดสำคัญสกัดการเดินทางไปยังเมืองเมียนเจ็ญหรือพะอัน คือ ด่านแม่เซก ในช่วงเดือนมีนาคมที่ผ่านมาด่านแห่งนี้ถูกควบคุมโดยกองกำลัง BGF กองพัน 1012)

ระยะเวลาเพียง 2 สองเดือนดังกล่าว ในพื้นที่เกิดการปะทะไม่ต่ำกว่า 5 ครั้ง เจ้าหน้าที่ KNU เขตมือตรอให้ข้อมูลว่าในระหว่างการดำเนินกระบวนการสันติภาพในพม่า แต่ในพื้นที่รัฐกะเหรี่ยงภายใต้ KNU กลับมีการเคลื่อนไหวของกองทัพฝ่ายรัฐบาล ดังนั้นจึงยากที่จะสร้างความเชื่อมั่นต่อกันและกันในการเดินทางไปสู่สันติภาพที่แท้จริง

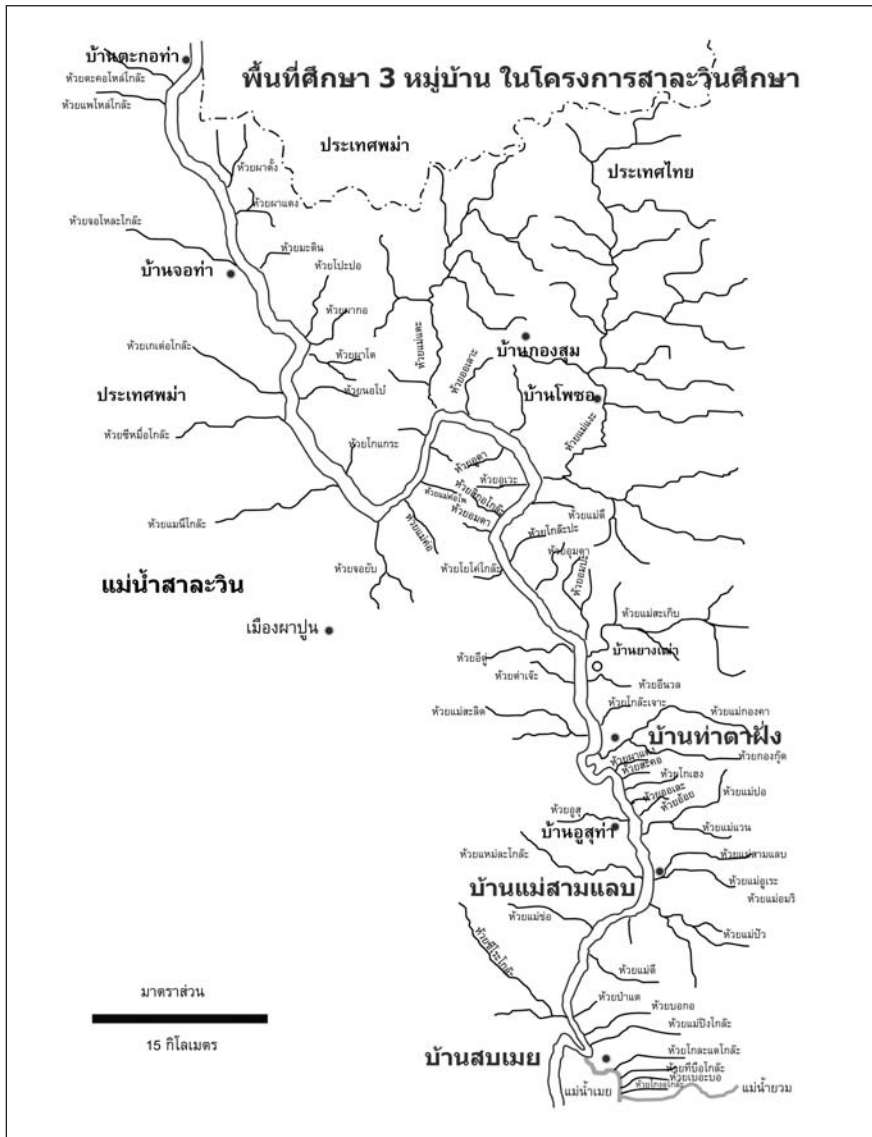
villages affected by the Hat Gyi Dam, requiring the resettlement of 21 families. However according to Karen Rivers Watch, many villagers who used to live around the proposed dam site have already been forced to flee from the lethal conflict, across the border to Thailand. They are now resettled in temporary shelters in Mae Hong Son and Tak.

According to Karen Rivers Watch, Karen National Union (KNU) officials reported that in April 2015, four troops from Burma Army Light Infantry Battalions 210 and 205 and the Border Guard Force (BGF) battalions 1013 and 1014, entered the area near the Hat Gyi Dam site.

As of March 2016, the following villages still remain within the Hat Gyi Dam affected area:

East side Tong Ja area	West side (Htee Ta Daw Hta area, Brigade No.5)
1. Baw Trow	1. Mae La
2. Shwe Oo Wai	2. Mae La Hta
3. Meseik (East)	3. Meseik (West)

แผนที่จากโครงการสาละวินศึกษา

แหล่งข่าวที่ติดตามสถานการณ์ในพื้นที่และเคยลงพื้นที่สำรวจพื้นที่ห้วงงานเขื่อนฮัตจีเปิดเผยว่า ปฏิบัติการโจมตีดังกล่าวเป็นปฏิบัติการที่ต่อเนื่องจากการโจมตีช่วงปลายเดือนตุลาคม 2557 ซึ่งครั้งนั้นมีชาวบ้านหนีภัยการสู้รบข้ามแม่น้ำเมยมายังบ้านแม่ตะวอ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตากกว่า 300 คน

“เดิมทีพื้นที่แม่แซก ซึ่งเป็นด่านสกัดการเดินทางจากห้วงงานเขื่อนลงมายังเมืองเมียนมาอยู่ภายใต้การควบคุมของกองกำลังกะเหรี่ยง DKBA แต่หลังการโจมตีของกองทัพฝ่ายรัฐบาลพม่าในเดือนตุลาคม กองกำลัง BGF กองพัน 1012 ได้เข้ามาควบคุมพื้นที่ จากการพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่ รวมถึงทหารระดับปฏิบัติการในพื้นที่ของ DKBA บางคนประเมินว่าคงมีการโจมตีอีกครั้ง ซึ่งตอนนี้

ก็เกิดขึ้นแล้ว เพราะพื้นที่เป้าหมายที่ฝ่ายกองทัพพม่าต้องการเข้าควบคุมคือพื้นที่บอตอรอง เพราะทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าหากกองทัพพม่าเข้าควบคุมพื้นที่แห่งนี้ได้ คือการคุมพื้นที่ทั้งเหนือและใต้ของห้วงงานเขื่อนได้ และปฏิบัติการที่มีความต่อเนื่องนี้มีความเชื่อมโยงกับความพยายามของกองทัพพม่าที่ต้องการควบคุมพื้นที่สร้างเขื่อนฮัตจีอย่างแน่นอน”

หมู่บ้านที่อยู่โดยรอบห้วงงานเขื่อนฮัตจี พื้นที่เขตตองจา ซึ่งอยู่ในพื้นที่การสู้รบและได้รับผลกระทบโดยตรง มีดังนี้ สาละวินฝั่งตะวันออก จากเหนือลงใต้ บ้านบอตอรอง บ้านฮ่วยอู แว และบ้านแม่แซก ตะวันออก สาละวินฝั่งตะวันตก จากเหนือลงใต้ บ้านแม่ลา บ้านแม่ลาท่า และบ้านแม่แซก ตะวันตก

2. โครงการเขื่อนสาละวินชายแดน ตอนล่าง (เขื่อนดา-กวิน)

ตั้งอยู่บนแม่น้ำสาละวินชายแดนไทย-พม่า ที่บ้านท่าตาฝั่ง
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตรงข้ามรัฐกะเหรี่ยง

3. โครงการเขื่อนสาละวินชายแดน ตอนบน (เขื่อนเว่ยจี)

ตั้งอยู่บนแม่น้ำสาละวินชายแดนไทย-พม่า ที่เขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ตรงข้ามรัฐกะเหรี่ยง

ทั้ง 2 โครงการนี้มีการเสนอภายใต้กรอบความร่วมมือ
ของรัฐบาลไทยและพม่า ในปี 2547 ซึ่งจะพัฒนาเขื่อนบน
แม่น้ำสาละวินและตะนาวศรี โดย 2 เขื่อนบนพรมแดน
ไทย-พม่านี้ เป็นโครงการหลักที่ กฟผ. ผลักดันอย่างหนัก
อย่างไรก็ตาม โครงการทั้งสองถูกชะลอ หลายฝ่ายมีความ
เห็นว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจาก 2 เขื่อนนี้ มีความรุนแรง
ทั้งผลกระทบต่อผืนป่าอันเป็นแหล่งกำเนิดไม้สักของโลก
บริเวณสองฝั่งแม่น้ำสาละวินพรมแดนไทย-พม่า และจะท่วม
แม่น้ำปายซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำสาละวิน ไปถึง
บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4. โครงการเขื่อนยวาทิต

ระยะทางจากชายแดนไทยประมาณ 45 กิโลเมตร ตาม
ลำน้ำปายที่บ้านน้ำเพียงดิน อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตั้งอยู่ไม่ไกลจากจุดที่แม่น้ำปายบรรจบแม่น้ำสาละวิน
ในรัฐคะยาหรือรัฐคะเรนนี่ เป็นโครงการของบริษัท ต้าถัง
(Datang) จากจีน ซึ่งลงนามบันทึกความเข้าใจ (MoU) กับ
รัฐบาลพม่าเมื่อปี 2553 ข้อมูลเดิมระบุว่าเขื่อนยวาทิต
มีกำลังผลิตติดตั้ง 600 เมกะวัตต์ แต่ข้อมูลจากเว็บไซต์ของ
บริษัท ต้าถัง ณ เดือนมีนาคม 2556 ระบุว่าเขื่อนมีกำลัง
ผลิตสูงถึง 4,500 เมกะวัตต์

กลุ่มสิ่งแวดล้อมคะเรนนี่รายงานว่ามีการสัมปทาน
ทำไม้อย่างมหาศาลในพื้นที่รอบ ๆ เขื่อนยวาทิต มีการปรับ
ถนนจากलयก่อซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐคะเรนนี่ สู่อำเภอ
บอเลอเคและยวาทิต

2. The Lower Salween Border Dam Project (Dagwin Dam)

The Dagwin Dam would be located on the Salween
River along the Thailand-Burma border at Ban Tha Ta
Fang, in Mae Sariang District, Mae Hong Son, opposite
to Karen State.

3. The Upper Salween Border Dam Project (Wei Gyi Dam)

The Wei Gyi Dam would be located on the Salween
River along the Thailand-Burma border within the
Salween Wildlife Sanctuary in Mae Sariang District, Mae
Hong Son, opposite to Karen State.

Both the Wei Gyi and Dagwin Dams have been
proposed under the framework of cooperation between
the Thai and Burmese Governments. In 2004, there was
a plan to develop the dams on the Salween and
Tenasserim Rivers. The border dams, sitting between
Thailand and Burma are major projects that were being
strongly promoted by EGAT. Nevertheless, both projects
have been delayed mainly due to the potentially vast
impacts in Thailand, including from the reservoir of the
Wei Gyi Dam, which will reach to the Pai River, a tributary
of the Salween, and to Muang District, in Mae Hong
Son.

4. Ywathit Dam Project

The Ywathit Dam would be located approximately
45 kilometers from the Thai border, in Ban Nam Piang
Din, Muang District, Mae Hong Son.

Situated not far from where the Pai River meets the
Salween River in Karenni State, the project is an
investment of China Datang Corporation. A Memorandum
of Understanding (MoU) was signed Between Datang
and the Burmese Military in 2010. According to existing
information, the Ywathit Dam Project will have an
installed capacity of 600 megawatts. However
information on Datang's website, as of March 2013,
indicates that the dam will have an installed capacity of
up to 4,500 megawatts.

The Karenni Environmental Group reports that there
has been rampant logging in the area around the Ywathit
Dam. Access roads have been built from Loikaw, the
capital city of Karenni State to Bawlakhe and Ywathit.

Villagers living around the Ywathit Dam have been
refuges of war for over 20 years. Most of them end up

หมู่บ้านรอบ ๆ เขื่อนยวาทิตได้อพยพหนีภัยสงครามออกจากพื้นที่ไปกว่ายี่สิบปีแล้ว ส่วนใหญ่เป็นผู้ลี้ภัยที่อาศัยตามค่ายพักพิงชั่วคราวแนวชายแดน โดยเฉพาะที่อำเภอเมืองและอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดระบุว่ายังมีชาวบ้านอาศัยอยู่รอบ ๆ ยวาทิตจำนวนหนึ่งโดยจัดเป็นผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ (Internally Displaced Persons – IDPs) ชาวบ้านกลุ่มนี้ต้องหนีไปซ่อนตัวในช่วงที่มีการสู้รบ

รัฐคะเรนนี่เคยมีบทเรียนอันเจ็บปวดจากการสร้างเขื่อนโมบีและโรงไฟฟ้าลอปิตาเมื่อกว่า 30 ปีก่อน โรงไฟฟ้าลอปิตาซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 4 ของพม่า ทำให้ประชาชน 12,000 คน ต้องถูกถอนรากถอนโคนออกจากถิ่นฐาน กองทัพพม่าส่งทหารนับพันเข้ามาคุ้มครองโรงไฟฟ้านำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนนานัปการโดยทหารพม่า อาทิ การทารุณกรรมทางเพศ การสังหาร และการบังคับใช้แรงงานทาส นอกจากนี้ยังมีการวางกับระเบิดกว่า 18,000 อันรอบ ๆ โรงไฟฟ้าและแนวสายส่ง

เขื่อนยวาทิตมีการสำรวจโดยทีมจีน-พม่า เพื่อเตรียมก่อสร้างอย่างจริงจังในช่วงปี 2553 มีรายงานว่ามีการข่มขู่โจมตีรถของคณะสำรวจที่ใกล้เมืองพริโซในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้มีวิศวกรชาวจีนเสียชีวิต 3 ราย

ต่อมาในปี 2554 มีการตั้งค่ายทหารของกองกำลังรักษาชายแดนของกองทัพพม่า (BGF) หมายเลข 1005 และมีกองกำลังพิเศษที่มีการฝึกซ้อมความปลอดภัยของคณะสร้างเขื่อนชาวจีน รายงานว่าผู้บัญชาการพิเศษภาคพื้น 55 ที่มีฐานอยู่ที่บอลาเค ได้เดินทางไปยังพื้นที่ยวาทิตเพื่อตรวจการณ์และรักษาความปลอดภัยแก่การก่อสร้างเขื่อนอย่างเข้มงวด

รายงานจากในพื้นที่ระบุว่า ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2559 กลุ่มประชาสังคมคะเรนนี่ได้ออกแถลงการณ์คัดค้านการสำรวจเพื่อสร้างเขื่อนบนแม่น้ำปุ่น ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาของสาละวิน โครงการเขื่อนน้ำปุ่นกำลังสำรวจโดยบริษัท HCTC Energy Investment Co. Ltd. (บริษัทลูกของ Shwe Taung Co.) และบริษัท Trusr Energy Investment Pte. Ltd. (สิงคโปร์) เขื่อนนี้ตั้งอยู่ใกล้เมืองบอลาเค และมีการตั้งข้อสังเกตว่าเขื่อนนี้เป็น 1 ใน 3 โครงการเขื่อนในรัฐคะเรนนี่ ที่บริษัทจีน

seeking asylum in temporary shelters along the border, particularly in Muang and Khun Yuam Districts, Mae Hong Son. But, according to the latest information, there are some villagers who still live around the site of the Ywathit Dam Project and who are counted as Internally Displaced Persons (IDPs). They have to stay in hiding when skirmishes between Burmese military forces and ethnic forces take place.

The Karenni State suffered greatly from construction of the Moby Dam and the Lawpita Dam more than 30 years ago. The Lawpita hydropower plant, the fourth largest in Burma, uprooted 12,000 people. Thousands of military officers were deployed to protect the power plant and this has led to a number of human rights violations committed by Burmese military officers including sexual violence, forced labor, etc. In addition, more than 18,000 landmines have been placed around the power plant and the power grid line.

A Chinese-Burmese team conducted a study of the Ywathit Dam Project in 2010, to pave the way for its construction. In December that year, there was a report of an attack on the vehicle belonging to the study team close to Prusoe Township, which resulted in the death of three Chinese engineers.

In 2011, the Border Guard Force No.1005 was deployed to provide safety for the Chinese dam builders. It was also reported that the commander of the Bawlakhe based Light Infantry Battalion No.55 visited the area of the Ywathit Dam to review the strict provisions of safety for construction of the dam.

The Karenni National Progressive Party (KNPP) did not sign the Nationwide Ceasefire Agreement with the Burmese military last year before the elections in November 2015. But the existing agreement signed in 2012 references the Ywathit Dam Project, stating, “All development projects will be made transparent (including the Ywathit Dam). Both parties agree to share information in public and allow people and community based organizations to have access to the information.” However, when environmental groups have attempted to conduct field research to collect information, they have been arrested by Burmese government forces and barred from entering the dam site.

Datang ได้ลงนาม MoU ไว้ในปี 2553 และเดือนเมษายนนี้ อาจถูกสร้างก่อนเพื่อเป็นแหล่งพลังงานใช้ในการก่อสร้างเขื่อนยวาทิต

กองกำลังคะเรนนี่ (KNPP) ซึ่งไม่ลงนามข้อตกลงหยุดยั้งกับกองทัพพม่าในปีที่ผ่านมา ก่อนการเลือกตั้ง แต่ข้อตกลงที่เคยลงนามไว้กับกองทัพพม่า ในปี 2555 มีเนื้อหาระบุถึงโครงการเขื่อนยวาทิตว่า “จะมีการสร้างความโปร่งใสในโครงการเขื่อนขนาดใหญ่ (รวมถึงเขื่อนยวาทิต) ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันในการให้ข้อมูลแก่สาธารณะ และอนุญาตให้ประชาชนและองค์กรชุมชนหาข้อมูลได้” อย่างไรก็ตาม เมื่อกลุ่มสิ่งแวดล้อมลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลกลับถูกจับกุมโดยทหารพม่าและห้ามเข้าพื้นที่เขื่อน

ปัจจุบันมีการปรับปรุงถนนระหว่างอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผ่านด่านห้วยต้นนุ่น ข้ามสะพานแห่งใหม่บนแม่น้ำสาละวินไปยังเมืองลอยก่อ เมืองหลวงของรัฐคะเรนนี่

On February 28, 2016, 10 Karenni civil society groups issued a statement opposing the recent surveying (in February 2016) by H.T.C.T. Energy Investment Corporation Ltd. (part of Shwe Taung Co.) and Trust Energy Investment Pte. Ltd. for a planned hydropower dam on the Pawn River (a tributary of the Salween) at Bawlake. This appears to be one of the 3 dams in Karenni State – which include the Ywathit Dam – agreed under the MoU with Datang in 2010. Back when the MoU was signed there was strong speculation that the Pawn River Dam would be built first, to power construction of the nearby Ywathit Dam.

There is a new access road from Khun Yuam District, Mae Hong Son, to Karenni State’s capitol Loikaw, through a newly built bridge across the Salween River.

5. โครงการเขื่อนเมืองโต๋น (เขื่อนท่าซาง/เขื่อนมายตง)

ระยะทางจากชายแดนไทยประมาณ 40 กิโลเมตร ที่บ้านอรุณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

เดิมมีการวางแผนที่จะสร้างเขื่อนที่บริเวณท่าซาง แต่ต่อมาเมื่อผู้พัฒนาโครงการไม่สามารถดำเนินการได้ จึงมีการเสนอโครงการใหม่ โดยขยับขึ้นมาตามลำน้ำประมาณ 10 กิโลเมตร ใกล้กับเมืองโต๋น โดยมีชื่อว่าโครงการเขื่อนมายตง ในภาษาพม่า

บริษัทที่ปรึกษาจากออสเตรเลีย Snowy Mountain Engineering Corporation ได้รับจ้างทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสังคมในรัฐชาน แต่กลับถูกตั้งคำถามโดยเครือข่ายประชาชนในรัฐชานเกี่ยวกับความชอบธรรมของการศึกษาดังกล่าว และพบว่าในหลายพื้นที่พบกับการต่อต้านจากชาวบ้าน ที่น่าสนใจคือการศึกษาดังกล่าวไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้เนื่องจากกองทัพ UWSA ซึ่งคุมพื้นที่ส่วนหนึ่งของริมแม่น้ำสาละวินปฏิเสธมิให้ทำการศึกษาในพื้นที่

5. Mong Ton Dam Project (Tasang Dam/Mai Tong Dam)

Located about 40 kilometers from Ban Arunothai, Chiang Dao District, Chiang Mai, Thailand.

Originally, the dam was to be located at Tasang, but as the former project developers was unable to construct the dam in this location, a new project was proposed. The dam site for the 'Mai Tong Dam', as it is known in Burmese, is 10 kilometers along the river from the initial location, closer to Mong Ton Township.

The Australian company, Snowy Mountains Engineering Corporation (SMEC) has been commissioned to carry out an Environmental Impact Assessment in Shan State. However the legitimacy and quality of the report has been questioned by a number of civil society organizations in Shan State. The study team has met with opposition from local villagers in many areas. The study is also far from complete, as part of the study area along the Salween River is under the control of the United Wa State Army (UWSA) and they have refused to give permission to the study team to enter the area.

A major concern is the size of the project: The dam site and reservoir will stretch 870 kilometers along the Salween and Pang Rivers, its main tributary in Central

ข้อกังวลหลักคือ พื้นที่ก่อสร้างเขื่อนและพื้นที่น้ำท่วมถึงจะยาว 870 กิโลเมตร ตลอดลำน้ำสาละวินและลำน้ำสาขาที่สำคัญคือแม่น้ำป่าง พื้นที่ภาคกลางของรัฐฉานบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ ซึ่งเคยมีการบังคับอพยพโดยกองทัพพม่าในช่วงปี 2536-2539 ซึ่งทำให้ประชาชนในรัฐฉานอย่างน้อย 3 แสนคน ต้องพลัดถิ่นอาศัยที่อยู่โดยประชาชนจำนวนมากได้หนีมายังประเทศไทยหรือตามแนวชายแดน โดยเฉพาะที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จวบจนปัจจุบันชาวบ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงไม่สามารถกลับคืนสู่ถิ่นฐานได้ แม้เวลาจะผ่านมาแล้วถึง 20 ปีเต็ม

เขื่อนเมืองไต่นจะทำให้เกิดน้ำท่วมยาวไปตามลำน้ำทั้งบริเวณแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำป่าง ซึ่งเป็นแม่น้ำที่มีระบบนิเวศที่สลับซับซ้อนและน่าสนใจที่สุดสายหนึ่ง จากต้นน้ำ ลำน้ำป่างไหลลดหลั่นตามชั้นหินหลายร้อยชั้นและแตกแขนงออกเป็นเกาะเล็กเกาะน้อย จนชาวไทยใหญ่เรียกเมืองที่มีน้ำป่างว่า “กุ่มเฮง” หรือเมืองพันเกาะ น้ำที่ไหลผ่านน้ำตกมากมายถูกฟอกเติมออกซิเจนโดยธรรมชาติ ลำน้ำป่างจึงมีสีเขียวใสแทบตลอดทั้งปี แต่แม่น้ำอันเปรียบได้ดัง “มรกตแห่งสาละวิน” จะต้องจมอยู่ใต้น้ำตลอดไปหากมีการสร้างเขื่อนเมืองไต่น

6. โครงการเขื่อนหนองผา

ตั้งอยู่ทางภาคเหนือในรัฐฉาน มีการลงนามบันทึกข้อตกลงเพื่อพัฒนาโครงการเมื่อครั้งที่นายสี จิ้น ผิง รองประธานาธิบดีจีนเดินทางเยือนพม่าในปี 2553 ที่ผ่านมามีการเปิดเผยข้อมูลโครงการเขื่อนหนองผาน้อยมาก และการเข้าถึงพื้นที่เป็นไปได้ยากทำให้แทบไม่มีข้อมูลในพื้นที่ออกสู่ภายนอก

โครงการเขื่อนหนองผาเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลพม่า บริษัทสัญชาติพม่า International Group of Entrepreneurs – IGE และบริษัท Hydrochina Corporation สัดส่วนในการถือหุ้นคือรัฐบาลพม่าร้อยละ 15 และสองบริษัทอีกร้อยละ 85 เขื่อนหนองผามีกำลังผลิตติดตั้ง 1,200 เมกะวัตต์ โดยไฟฟ้าร้อยละ 90 จะส่งไปขายแก่ประเทศจีน

เขื่อนหนองผาตั้งอยู่ในเขตปกครองพิเศษของกองกำลังสหรัฐว้า (UWSA) ในปี 2558 กองทัพพม่าได้ส่งกำลังพลเข้าล้อมพื้นที่ของกองกำลังไทใหญ่ SSPP/SSA (เหนือ) ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์และเป็นบริเวณติดกับพื้นที่ของว้า UWSA ซึ่งบริเวณที่จะสร้างเขื่อนจึงตั้งอยู่ในพื้นที่การสู้รบโดยตรง

Shan State. Local people in the area were forcibly relocated by Burmese government troops in the 90's, and at least 300,000 people were displaced during this time. Many fled to Thailand, and are now living along the border and in Chiang Mai, still unable to return home almost 20 years later. If the Mong Ton Dam is built these refugees will lose all hope of ever returning home.

The project would also inundate the Pang River, a hidden gem of the Salween. This tributary is home to unique aquatic ecosystems. The river flows into a cascade of waterfalls, which purify the water, turning it a light green color. Shan people call the township along the Pang River, *Kunhing*, meaning 'Thousand Islands'.

6. Nong Pha Dam Project

The Nong Pha Dam would be located in Northern Shan State. An MoU to develop the project was signed when the Chinese President Xi Jinping visited Burma in 2010. There has been little information disclosed about the Nong Pha Dam and attempts to access the area have been almost impossible because of military presence.

The Nong Pha Dam Project is a collaboration between the government of Burma and the Burma International Group of Entrepreneurs (IGE) from Burma and Hydrochina Corporation. The Burmese government holds 15% of the shares, while the other companies hold 85%. With 1,200 megawatts of installed capacity, 90% of the dam's electricity will be exported to China.

The Nong Pha Dam Project is located in an area under the control of the United Wa State Army (UWSA). In 2015, Burmese forces dispatched troops to lay siege to the Shan State Progress Party/Shan State Army (SSPP/SSA) (North) at a strategic point close to the area under the control of UWSA.

7. โครงการเขื่อนกั้นโหลง

ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของรัฐฉาน เขตปกครองของกองกำลังโกก้าง ไกล่ซายแดนจีน เขื่อนมีกำลังผลิตติดตั้ง 1,400 เมกะวัตต์ ไฟฟ้าจำนวน 1,200 เมกะวัตต์ จะส่งไปขายยังประเทศจีน โดยเชื่อมต่อกับระบบสายส่งจีนใต้ ข้อมูลจากบริษัท Hydrochina Kunming Engineering ระบุว่าหมู่บ้านหลายแห่งที่จะได้รับผลกระทบ โดยมีการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ไปแล้วแต่ไม่มีการเปิดเผยข้อมูล และมีการก่อสร้างโครงการอย่างลับๆ แต่กลับต้องชะงักเนื่องจากการสู้รบอย่างรุนแรงระหว่างกองทัพพม่ากับกองกำลังโกก้างในช่วงปี 2558 และส่งผลต่อเนื่องให้ประชาชนกว่า 100,000 คน ต้องอพยพหนีการสู้รบไปยังชายแดนจีน

มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนไทใหญ่ (Shan Human Rights Foundation – SHRF) ระบุว่าโครงการเขื่อนบนแม่น้ำสาละวิน นอกจากกระทบกับชาวบ้านในพื้นที่แล้ว อาจยังส่งผลกระทบต่อการสร้างสันติภาพในพม่า พบว่าในพื้นที่สร้างเขื่อนมีการสู้รบกันระหว่างกองทัพพม่าและกลุ่มติดอาวุธชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม จึงเรียกร้องให้ยุติการสร้างเขื่อน

ปัจจุบันเขื่อนต้องชะลอเนื่องจากการสู้รบ ซึ่งทำให้หัวงานเขื่อนต้องถูกทิ้งร้าง

7. Kunlong Dam Project

The Kunlong Dam is located in Northern Shan State, in an area contested by Kokang resistance forces, close to the Chinese border. The dam would have an installed capacity of 1,400 megawatts, with 1,200 megawatts for export to China through the Southern China power grid lines. According to Hydrochina Kunming Engineering, several villages in the area will be affected. The Environmental Impact Assessment (EIA) has been conducted, though the study has not been released to public. Construction has begun quietly, though it was forced to stop due to heavy fighting between the Burmese troops and the Kokang forces in 2015. The conflict caused the displacement of more than 100,000 villagers into China.

The Shan Human Rights Foundation (SHRF) states that apart from affecting local villagers, the dam projects on the Salween River will also disrupt the peace process in Burma, since around the dam sites there has been ongoing fighting between Burmese government troops and the armed forces of various ethnic minority groups. As a result, they are calling for a halt to dam construction.

At present, dam construction has been suspended due to the ongoing-armed conflict. The dam site has been abandoned.

